

1996 - Wisława Szymborska i Günter Grass

Sylwetki laureatów - rok 1996

Wisława Szymborska -

wybitna polska poetka, felietonistka, krytyk literacki i tłumaczka poezji francuskiej, w 1996 r. laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za "poezję, która z ironiczną precyzją odśladuje prawa biologii i działania historii we fragmentach ludzkiej rzeczywistości".

Urodzona w Bninie (Poznańskie), od 1931 mieszka w Krakowie. W latach 1945-1948 studiowała polonistykę i socjologię na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1953-1981 pracowała w redakcji Życia Literackiego, gdzie przez wiele lat kierowała działem poezji, a następnie od 1981 do 1983 - pracowała w redakcji krakowskiego miesięcznika Pismo. Debiutowała w Dzienniku Polskim w 1945. W zbiorach wierszy „Dlatego żyjemy” (1952) i Pytania zadawane sobie (1954) zawarła treści polityczno-ideologiczne związane z tamtym okresem, w kolejnych zbiorach: „Wołanie do Yeti” (1957), „Sól” (1962), „Sto pociech” (1967), „Wszelki wypadek” (1972), „Wielka liczba” (1976), „Ludzie na moście” (1986), „Koniec i początek” (1993) rozwinęła i utrwaliła oryginalną poetykę.

Twórczość Szymborskiej prezentuje mistrzostwo artystyczne nawiązujące do doświadczeń poezji XX w. oraz tradycji humanistycznej. Cechuje ją precyzja słowa, posługiwanie się ironią i paradoksem, przetworzone poetycko treści filozoficzne.

Felietony-recenzje, publikowane w „Życiu Literackim”, „Piśmie” i „Gazecie Wyborczej” pt. „Lektury nadobowiązkowe”, zostały wydane w wyborach 1973, 1981, 1992. Także m.in.: „101 wierszy” (1966), „Wiersze wybrane” (1967), „Poezje wybrane” (1967), „Poezje: Poems” (wydanie dwujęzyczne polsko-angielskie 1989).

11 III 1998 W. Szymborska otrzymała Honorowe Obywatelstwo Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa. 08 VI 2001 otrzymała najwyższe amerykańskie wyróżnienie przyznawane najwybitniejszym artystom - Dyplom honorowego członka Amerykańskiej Akademii Sztuki i Literatury. W. Szymborska jest 75 członkiem honorowym Akademii (trzecim z Polski - obok Magdaleny Abakanowicz i Krzysztofa Pendereckiego).

W uzasadnieniu przyznania dyplomu napisano: *"Wisława Szymborska jest nie tylko jednym z najbardziej wyrafinowanych poetów żyjących współcześnie, ale także najlepiej rozumianych. W wierszach zadziwiających różnorodnością i głębią, z humorem i przenikliwością opisuje, czym było życie w epoce głębokich przewartościowań intelektualnych. Jej muza jest subtelna, a nawet przewrotna"* .

Günter Grass -

urodził się w 1927 roku w Gdańsku w kupieckiej rodzinie niemiecko-kaszubskiej. Matka była pół-Kaszubką, ojciec Niemcem. Jako 17-letni żołnierz Wehrmachtu został ranny i dostał się do amerykańskiej niewoli. Zwolniony w 1946 roku pracował jako robotnik rolny i górnik.

Nie mając matury, uczęszczał jako wolny słuchacz na zajęcia w Akademii Sztuk Pięknych w Düsseldorfie (1948-51), a następnie studiował rzeźbę w Berlinie (1953-56). W 1955 r. przystąpił do głośnej „Grupy 47”, która później aktywnie promowała jego debiut książkowy. W latach 1956-59 mieszkał w Paryżu oraz Berlinie i utrzymywał się z prac rzeźbiarskich i graficznych. W 1956 roku debiutował jako poeta, rok później jako dramaturg.

Światowy rozgłos zyskał wydanym w 1959 roku „Błaszany bębenkiem” (sfilmowanym przez Volkera Schlöndorffa), pierwszą częścią tzw. trylogii gdańskiej, na którą złożyły się także „Kot i mysz” (1961) oraz „Psie lata” (1963). W latach sześćdziesiątych zaangażował się politycznie jako zwolennik socjaldemokratów i Willy Brandta, w licznych esejach i przemówieniach wypowiadał się przeciwko ideologiom totalitarnym i wszelkim fanatyzmom.

Po dymisji W. Brandta wycofał się z aktywnej polityki. W tym czasie pisze wiele wierszy (m.in. zbiór poezji „Ausgefragt” z 1967 r, powieści „Ortlich betaeubt” z 1969 r i „Z pamiętnika ślimaka” z 1972 r), w których prezentuje swe polityczne zaangażowanie i polemizuje z tzw. „Nową Lewicą” zachodnioeuropejską. W 1977 opublikował epickiego „Turbota”, 1979 - mistrzowską analizę konfliktu świata polityki i sztuki „Spotkanie w Telgte”, 1986 - kontrowersyjnie przyjętą „Szczurzyce”. Dorobek pisarski ostatnich lat G. Grassa obejmuje „Wróżby kumaka” (1992), „Rozległe pole” (1995), „Moje stulecie” (1999). W latach 1983-86 przewodniczył Berlińskiej Akademii Sztuki. Otrzymał doktoraty honoris causa Kenyon College i Uniwersytetu Harvarda (USA) oraz uniwersytetów w Poznaniu i Gdańsku.

Jest laureatem wielu nagród m.in. Nagrody Büchnera (1965), Nagrody Fontane (1968), Mondello (1977), Antonio Feltrinelli (1982), Wielkiej Nagrody Literackiej Akademii Bawarskiej (1994) oraz Literackiej Nagrody Nobla (1999).

